

ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

ದರ್ಶನ್ ಕುಮಾರ್ ಕೆ. ಎಸ್.

ಸಂಶೋಧಕರು

ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.

ಮೈಸೂರು.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2024/04/darshan-kumar-k-s.php>

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10930741>

ABSTRACT:

‘ಇತಿ’ ಎಂದರೆ ಇದು ಹೀಗೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇದು ಹೀಗೆ ನಡೆದದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದು ಇತಿಹಾಸ. ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಇತಿಹಾಸ ಇರುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಮರೆತವರು ಇತಿಹಾಸ (ದಾಖಲೆ) ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರರು ಎಂಬ ಮಾತು ಇತಿಹಾಸಕ್ಕಿರುವ ಅರ್ಥ, ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೂ ಅದರದೇ ಆದ ಅನನ್ಯವಾದ ಇತಿಹಾಸ ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಧರಿಸಿಯೇ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ‘Toponymy’ (ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ) ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ‘Toponymy’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮೂಲತಃ ಗ್ರೀಕ್‌ನ ‘Topos’ ಮತ್ತು ‘Namos’ ಎಂಬ ಎರಡು ಸಂಯುಕ್ತ ಪದಗಳಿಂದ ಬಂದುದಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದೊಂದು ವಿಜ್ಞಾನದ ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು “A Science of places, Place names” ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂದು ಶಾಸನತಜ್ಞರ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಮತ್ತು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಒಂದು. ಈ ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ನಗರ, ಊರು, ಬೆಟ್ಟ-ಗುಡ್ಡ, ಹಳ್ಳಿ-ನದಿ, ಕಾಲುವೆ-ಸರೋವರ, ಬೀದಿ-ಓಣಿ, ಅಗ್ರಹಾರ-ದೇವಾಲಯ, ನಾಡು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳ ವಿಚಾರಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಈ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು, ಅದರ ಮೂಲವೇನು, ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರು, ಏಕೆ ಕೊಟ್ಟರು, ಮೂಲ ಭಾಷೆ ಯಾವುದು, ಈ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟ ಉದ್ದೇಶವೇನು, ಅರ್ಥವೇನು, ಸದ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಹೆಸರು ಇದೆಯೇ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಭಾವ, ಅಭಿರುಚಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು,

ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗೀ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಹಾಯ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಭ್ಯಾಸ ಬಹುವಿಶಾಲವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಮಹತ್ವದ್ದು. ಭಾರತದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದ ಚರಿತ್ರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾದರೂ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಂತೆ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ನಗರ-ಹಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಸರಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಜ್ಞರು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವರು. ಇಂದು ಈ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳು ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದೆ ಮಟ್ಟದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದರೆ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

KEYWORDS:

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು, ಸ್ಕೀಟ್, ಶಂಭಾ ಜೋಶಿ, ಟಪೋಗ್ರಫಿ.

ಇಂದು ಶಾಸನತಜ್ಞರ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಮತ್ತು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಒಂದು. ಈ ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ನಗರ, ಊರು, ಬೆಟ್ಟ-ಗುಡ್ಡ, ಹಳ್ಳಿ-ನದಿ, ಕಾಲುವೆ-ಸರೋವರ, ಬೀದಿ-ಓಣಿ, ಅಗ್ರಹಾರ-ದೇವಾಲಯ, ನಾಡು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳ ವಿಚಾರಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಈ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು, ಅದರ ಮೂಲವೇನು, ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರು, ಏಕೆ ಕೊಟ್ಟರು, ಮೂಲ ಭಾಷೆ ಯಾವುದು, ಈ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟ ಉದ್ದೇಶವೇನು, ಅರ್ಥವೇನು, ಸದ್ಯ ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಹೆಸರು ಇದೆಯೇ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಭಾವ, ಅಭಿರುಚಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗೀ ದಾಖಲೆಗಳ ಸಹಾಯ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಭ್ಯಾಸ ಬಹುವಿಶಾಲವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ಮಹತ್ವದ್ದು. ಭಾರತದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದ ಚರಿತ್ರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾದರೂ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಂತೆ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ನಗರ-ಹಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಸರಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಜ್ಞರು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವರು. ಇಂದು ಈ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳು ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇದೆ ಮಟ್ಟದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದರೆ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ

ದಾಖಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ರೆ.ಕಿಟೆಲ್, ರೈಸ್, ವೈಟ್ ಹೆಡ್ ಮುಂತಾದ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು ಬಹುಹಿಂದೆಯೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತದನಂತರ ಶಂ.ಭಾ. ಜೋಶಿ, ಹುಯಿಲುಗೋಳ ಮುಂತಾದವರು ಬರೆದರು.

“ಸ್ಥಳನಾಮವೆಂದರೆ ಊರ ಹೆಸರುಗಳು. ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಟೋಪೋಸ’ ಎಂದರೆ ಸ್ಥಳಗಳು, ನೋಮೋಸ ಎಂದರೆ ಹೆಸರುಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ‘ಟೋಪೋನೋಮಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ‘ಟೋಪೋಸ’ ಮೂಲತಃ ಭೂವಿವರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಅರ್ಥ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಇಲ್ಲಿ ಪಾರಿಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಲಕ್ಷಣಗಳೆರಡನ್ನೂ ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಭೌಗೋಳಿಕನಾಮ ಅಥವಾ ದೇಶನಾಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮನಾಮ (ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ), ಊರಲ್ಲೇವೆಂದು (ತೆಲುಗು), ಇಡಪ್ಪೆಯ ರಾಯವು (ತಮಿಳು), ಊರ ಹೆಸರು (ಕನ್ನಡ) ಮುಂತಾದ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಊರು, ಗ್ರಾಮ, ದೇಶ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳಿಗೆ ಪಾರಂಪರಿಕವಾದ ಸೀಮಿತ ಅರ್ಥಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಉಳಿದ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಮಾನವ ನೆಲೆಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅವು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುವು. ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಸ್ಥಳನಾಮವೆಂಬ ಪದವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಪಕವೆಂದು ಬಳಸಬಹುದು. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮಾನವರ ಸಣ್ಣ ನೆಲೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಅತಿದೊಡ್ಡ ವಸಾಹತು ನೆಲೆಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.”¹ ಹಾಗಾಗಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಇಂದು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

“ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಯಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥ. ಈ ಬಗೆಯ ಹೆಸರುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೂಢನಾಮಗಳ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಎರಡು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ವಿಶೇಷಾರ್ಥ. ಆಯಾ ಜನಸಮುದಾಯವು ನೆಲೆನಿಂತ ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಳದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮುಂತಾದ ಆಧಾರಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ, ಊರು, ಗ್ರಾಮ, ನಗರ, ಖೇಡ, ಪುರ, ಪಟ್ಟಣ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಆಯಾ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಘಟಕಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹೆಸರುಗಳುಳ್ಳ ಪದಗಳೇ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ವಾರ್ಗಿಕ ಎಂಬೆರಡು ಘಟಕಗಳು ಕೂಡಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಸಿದ್ಧಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು

ಘಟಕಗಳು ಇರಬಹುದು ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಘಟಕವೂ ಕೂಡ ಅದರಲ್ಲಿರಬಹುದು.”² ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು. “ಸ್ಥಳನಾಮಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ದೇಶ, ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ದೊರಕಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಈ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಡಾ.ದೇ.ಜವರೇಗೌಡ, ಶಂ.ಬಾ. ಜೋಶಿ, ಡಾ.ಸಂಗಮೇಶ ಸವದತ್ತಿ ಮಠ, ಡಾ.ಆರ್.ಸಿ.ಹೀರೆಮಠ, ಡಾ.ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಡಾ.ಎಂ. ಎಂ.ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ, ಡಾ.ಆರ್.ಕೆ.ಮಣಿಪಾಲ, ವಿ.ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ಡಾ.ಚೆನ್ನಕ್ಕ ಎಲಿಗಾರ ಮುಂತಾದವರು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇದು ಸ್ಥಳನಾಮ ವಿಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಖೆಯನ್ನೇನೂ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಸ್ಥಳನಾಮದ ಹಿಂದೆ ಆ ಊರಿನ ಇತಿಹಾಸವೇ ಅಡಗಿರಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ವಿಧದ ವಿಶೇಷತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಜನತೆಯ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ.”³ “ಒಂದು ಊರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶೇಷ ಘಟನೆಯ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ”⁴ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಪೂರ್ವಾಪರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ.

“ಊರುಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಹೆಸರುಗಳು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಏನಾದರೂ ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ದಂತಕಥೆಗಳು, ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳು ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣು, ಕಲ್ಲು, ಪೈರು, ಗುಡ್ಡ, ಹೊಳೆ, ಹಳ್ಳ, ತೊರೆ ಮುಂತಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನೂ ಅವು ಹೊಂದಿರಬಹುದು ಹಾಗೂ ಯಾರಾದರೂ ರಾಜ, ರಾಣಿ, ಮಂತ್ರಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಹಾಪುರುಷ, ಸಾಧು ಸತ್ಪುರುಷರು ಅಲ್ಲಿ ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಪ್ರಭಾವವಾಗಿದ್ದರೆ ದೇವರ ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಊರುಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಹೆಸರುಗಳು ಬರಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುಗಳು ಬರಲು ಇಂಥವೇ ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆಯೆಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಬೊಟ್ಟುಮಾಡಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರದು. ಆದರೂ ಕೆಲವಾದರೂ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೆಸರು ಬರಲು ಇರುವ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡಬಹುದು. ಆಯಾ ಊರುಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಹೆಸರುಗಳು ಹೇಗೆ ಬಂದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಊರಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷಾ

ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗಲಂತೂ ಆ ಊರ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.”⁵ ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಳಗಳು/ಊರುಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅರಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತಹ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಧರ್ಮ, ಮತ, ವೃತ್ತಿ, ಜಾತಿ ಇಲ್ಲವೇ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿಶ್ವಾಸನೀಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಗಿರಿಕಂದರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಹೆಸರುಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ‘ಜೀವಂತ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು’ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜನಜೀವನವನ್ನು ರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಜನರ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕನ್ನು ಅವರ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳನ್ನು, ಅವರ ಬದುಕಿನ ಏಳು-ಬೀಳಿನ ಹಾದಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲದೇ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳನ್ನು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಎಳೆಗಳ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳು ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಾನವನ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳು, ಬಳಸುವ ವಸ್ತುಗಳು, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬೆರೆತು ಹೋದ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪೂರಕವಾಗಿ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

‘ನೀನ್ಯಾಕೋ ನಿನ್ನ ಹಂಗ್ಯಾಕೋ ನಿನ್ನ ನಾಮದ ಬಲವೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು’ ಎಂಬ ದಾಸವಾಣಿ ನಾಮದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ‘ನಾಮ’ ಗುರ್ತಿಸುವಿಕೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾರಗಳ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ‘ನಾಮರಹಿತ ಸಮಾಜ’ವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಗೊಂದಲ ವರ್ಣಿಸಲಾಗದು. ‘ನಾಮ’, ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸ್ಥಳಗಳ ಸೂಚಿ ಜೊತೆಗೆ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳ, ಉಪಗಂಗಡಗಳ ಸೂಚಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಉದ್ದನಾಮ ಒಂದು ಜಾತಿಯಾದರೆ, ಅಡ್ಡನಾಮ ಮತ್ತೊಂದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ‘ಹೆಸರು’ ಅಥವಾ ‘ಸೂಚಕ’ ಎಂಬರ್ಥದ ನಾಮವನ್ನು ಆಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೂಢ, ಅಂಕಿತ, ಅನ್ವರ್ಥಕ ಎಂಬ 3 ಬಗೆಯ ನಾಮಗಳಿವೆ. ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು ರೂಢನಾಮ,

ಯಾರೋ ಇಟ್ಟದ್ದು ಅಂಕಿತ. ಇಟ್ಟ ನಾಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಅನ್ವಯಿಸಿದರೆ ಅವು ಅನ್ವಯಾರ್ಥಕ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅನ್ವಯಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಅಂಕಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದವು ವಿಶಿಷ್ಟನಾಮಗಳು. ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾ; ಭದ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಊರು ಭದ್ರಾವತಿ; ಹಾಗಂತ ಗಂಗಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆ ಇಲ್ಲ. ಅನ್ವಯಾರ್ಥವಾಗದಿದ್ದರೂ ಅನರ್ಥಕವಾಗದೇ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಂಕಿತ ಪಡೆದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಮಾಹಿತಿ ಸೂಚಕಗಳೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮವರ ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಗಳನ್ನು ಇವು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಬದಲಾವಣೆ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಆಸಕ್ತಿಕರವಾಗಿದೆ. ಉದಾ; ಮದ್ರಾಸ್-ಚೆನ್ನೈ, ಬ್ಯಾಂಗ್ಲೂರ್-ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೊಲ್ಕತ್ತಾ-ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಮುಂತಾದವು. ತ್ರಿವೇಂದ್ರಂ-ತಿರುವನಂತಪುರಂ, ತ್ರಿಚಿ-ತಿರುಚನಾಪಳ್ಳಿ ಇಂಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಗಮನಾರ್ಹ. ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳೂ ಪ್ರದೇಶವಾಚಿಯಾಗುವುದುಂಟು. ಮುನಿಯಪ್ಪ-ಮುನಿಯಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ ಹಾಗೂ ಕೋಲಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರೆ; ತಿಪ್ಪೇಶ, ರುದ್ರ, ತಿಪ್ಪಯ್ಯಗಳು ಚಿತ್ರದುರ್ಗವನ್ನು, ಬಸವಣ್ಣ-ಬಸವಮ್ಮಗಳು ಬೀದರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಗುಲ್‌ಮೊಹರ್‌ಗಳ ಬಾಗ್ (ತೋಟ) ಗುಲ್ಬರ್ಗಾವಾದರೆ, ಹೈದರ್‌ನ ಊರು (ಬಾದ್) ಹೈದರಾಬಾದ್ ಆಗಿದೆ. ಉಸ್ಮಾನಾಬಾದ್, ನಿಜಾಮಾಬಾದ್, ಹಾಗೂ ಔರಂಗಾಬಾದ್‌ಗಳು ಹೀಗೆ ಅಂಕಿತವಾಗಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಜನಜೀವನ ವಿಧಾನವಾದ ಸೂಚಕಗಳೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಇವು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಆಕರ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳಾಗಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಡಲಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡವುಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು.

“ಜರ್ಮನಿಯ ಗಾರ್ಟ್‌ಪ್ರೀಡ್ ವಿಲ್‌ಹೆಲ್ಮ್‌ ಲಿಬ್ನಿಜ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸ 1768ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅರ್ಥಗರ್ಭೀತವಾದವುಗಳೆಂದು ಅವುಗಳ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪಗಳಿಂದ ಅರ್ಥ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅಧ್ಯಯನವು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಸಾರಿದನು.” ಹಾಗಾಗಿ ಈತನೇ ‘ಸ್ಥಳನಾಮದ ಪಿತಾಮಹಾ’ ಎಂದು ಕೆಮ್ಮೂರು ರಘುಪತಿ ಭಟ್ಟ ಅವರು ‘ತುಳುನಾಡಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ನ್ಯೂ ಎನ್ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಆಫ್

ಬ್ರಿಟಾನಿಯಾದಲ್ಲಿ Place name ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ. “Designation of a geographical locality, as a town, river or mountain. The origins of such names are varied some derived from description of physical features”⁷ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. “ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ‘ಟಾಪೋಗ್ರಫಿ’ ಎಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ‘ಟಾಪೋಗ್ರಫ್ (Topograph) ಎಂದು ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಇದು ಸ್ಥಳ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಟಾಪ್+ಗ್ರಫಿ (Topp+Gr-fi) ಟಾಪೋಲಜಿ, ಟಾಪೋನಿಮಿ, ಒನಾಮಸ್ಪಿಕ್ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದುಂಟು.”⁸ ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಸ್ಮಯಕರ ಅಂಶಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮನ್ನು, ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಅರಿತು ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸುವಂಥ ಸುತ್ತರ್ಹ ಕೆಲಸಗಳು ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಸ್ಥಳನಾಮ’ ಎಂಬುದರ ಹಿಂದೆ ಇರುವಂತಹ ಹಲವು ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು, ನೋಟಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅರಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ. “ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆನಿಂತು ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳದ ಅಗತ್ಯತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ವ್ಯವಸಾಯ ಪೂರ್ವಯುಗದ, ಶಿಲಾಯುಗದವು ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ದುರ್ಲಭವಾಗಿರುವುದು ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳು ಹುಟ್ಟಿರುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಅಗತ್ಯ ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಸ್ತುಗಳ ಅನನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಮಹತ್ವ ಅವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳ ಮೂಲಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ.”⁹ “ಮಾನವನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಂಚಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಿದ್ದವು. ಒಂದನೆಯದು ದನಗಾರಿಕೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬದುಕುವುದು, ಹೀಗೆ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬದುಕುವುದು ತೀರಾ ಆರಂಭಕಾಲದ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮಾನವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉಪಯುಕ್ತವಾದವನ್ನು ಸಾಕಲು ಕಲಿತ. ಅಲ್ಲದೇ ತನ್ನ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಗುಡ್ಡ, ನದಿ, ಹೊಳೆ, ಹಳ್ಳ ಮತ್ತು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆರಂಭದ ವಸತಿ ಸೂಚಕಗಳಾದ ಹಟ್ಟಿ, ಮನೆ, ಊರು, ಕೇರಿಗಳ ಉಗಮವಾಗಿರಬಹುದು. ಬೀಡು, ಬೀಡಿ, ಬೀಡ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಆರಂಭಕಾಲದ ವಸತಿ ಸೂಚಕ”¹⁰

ಗಳೆಂದು ಶಂ.ಭಾ.ಜೋಶಿಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

‘ಇತಿ’ ಎಂದರೆ ಇದು ಹೀಗೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇದು ಹೀಗೆ ನಡೆದದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದು ಇತಿಹಾಸ. ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಇತಿಹಾಸ ಇರುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಮರೆತವರು ಇತಿಹಾಸ (ದಾಖಲೆ) ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರರು ಎಂಬ ಮಾತು ಇತಿಹಾಸಕ್ಕಿರುವ ಅರ್ಥ, ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೂ ಅದರದೇ ಆದ ಅನನ್ಯವಾದ ಇತಿಹಾಸದ ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಧರಿಸಿಯೇ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ‘ಖಿರಿರಿರಿರಿರಿರಿರಿ’ (ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ) ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ‘Toponymy’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮೂಲತಃ ಗ್ರೀಕ್‌ನ ‘Topos’ ಮತ್ತು ‘Namos’ ಎಂಬ ಎರಡು ಸಂಯುಕ್ತ ಪದಗಳಿಂದ ಬಂದುದಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದೊಂದು ವಿಜ್ಞಾನದ ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು “A Science of places, Place names”¹¹ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. “ಮಾನವಿಕ (ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಇತಿಹಾಸ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ) ಗಳಿಗೆ ಇತಿಹಾಸವಿರುವಂತೆ ಸ್ಥಳನಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಳನಾಮಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ಇರುವುದು ನಿಜವಾದರೂ ಅದೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಭದ್ರವಾದ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆಯಷ್ಟೇ.”¹² “ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಧರ್ಮ, ವೈದ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜನಜೀವನ, ಕ್ರೀಡೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಕೂಡಾ ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡದ್ದು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ. ಎರಡೂವರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಪಾಣಿನಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ.”¹³ ಇದರಿಂದ ಬಹುಪ್ರಮಾಣದ ಅಧ್ಯಯನ ವಸ್ತುವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಅಧ್ಯಯನವು ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು ವಿಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

“ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದವುಗಳೆಂದೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಅರ್ಥ ಇದೆಯೆಂದೂ, ಅವುಗಳ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದೆಂದು ಮೊತ್ತಮೊದಲು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕೀರ್ತಿ 1768ರಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯ ಗಾಟ್ಫ್ರೀಡ್ ವಿಲ್‌ಹೆಲ್ಮ ಲೀಬ್ನಿಜ್‌ಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಇವನು ಆಂಗ್ಲ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈತನನ್ನು “ಸ್ಥಳನಾಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಿತಾಮಹ” ನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಸ್ಥಳನಾಮಾರ್ಥ ವಿವರಣೆಯ ಆರಂಭದ ಯತ್ನಗಳು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿರದೇ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿದ್ದವು. ಸ್ಥಳನಾಮದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಯತ್ನಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು 1814ರಿಂದ ಈಚೆಗೆ. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಭದ್ರಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದವನೇ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಸ್ಕೀಟ್ ಎಂಬ ಸ್ಥಳನಾಮತಜ್ಞ. ಎ. ಎಚ್. ಸ್ಮಿತ್, ಇಕ್ವಾಲ್, ಗಾರ್ಡಿನರ್, ಆಟ್ಲಿ, ಸ್ಕೂಟನ್ ಡೌತ, ಅಡಾಲ್ಫ್ ಬ್ಯಾಚ್‌ನಂತಹ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸ್ಥಳನಾಮಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳನಾಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು. ಜರ್ಮನಿಯ ಫಾರ್ ಸ್ಪೀಮನ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಲಾಂಗ್ಮನ್, ನಾರ್ವೆಯರೈ, ಸ್ವೀಡನ್ನಿನ ನೋರಿನ್ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಕಾಸಕ್ಕೂ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ವಿವರಣೆಗೂ ಆದ್ಯ ಗಮನ ನೀಡತಕ್ಕದೆಂದು ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು. ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಾಭ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಹಲವಾರು ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅವರು ಸೂಚಿಸಿದರು.”¹⁴ ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದಂತಹ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ವಸ್ತುವಿಷಯವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. “ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧತೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಂಡುಬರದಿದ್ದರೂ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದೇ ಆ ಕಾಲದ ಮಹಾತ್ಮಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಆರಂಭದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಸ್ಪೀಮನ್, ಲಾಂಗ್ಮನ್‌ರಂಥವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯ ಚೊಚ್ಚಲ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಪೈಕೆ ಫಾಯರ್‌ಸ್ವೆಮ್ಯಾನ್‌ನ A Le deatches ne-men buch ಮತ್ತು ಐಸಾಕ್‌ಟೀಲರನ Words and places ಗಮನಾರ್ಹ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ.”¹⁵ ಇದು ಆಧುನಿಕವಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವಂತಹ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಬರುವ ‘ರಾಷ್ಟ್ರ’ ಎಂಬ ಪದ ಸ್ಥಳನಾಮದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ರಾಷ್ಟ್ರ ಪದಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕವಾಗಿ ‘ಜನಪದ’ ಮತ್ತು ‘ವಿಷಯ’ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳು ರಚನೆಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಗ್ರಾಮ’ ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆನಿಂತ ಜನ

ಸಮುದಾಯ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೌಟಿಲ್ಯನು ತನ್ನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಪದವೆಂದರೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧೀನ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬುದು ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು. “ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯಾಸ್ಯ, ಪಾಣಿನಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಹಾವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾಷೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಕ್ಕೂ, ನಿರುಕ್ತ ಹೇಳುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಹೊಂದಿದ್ದರಷ್ಟೆ. ಅವರು ಭೌಗೋಳಿಕ ನಾಮಗಳಿಗೂ ಅರ್ಥ ಹೇಳುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪಾಣಿನಿಯಂತೂ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೆ ನಿರುಕ್ತ ನೀಡಿದ್ದುಂಟು. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಡು, ಪೊದೆ, ಕಣಿವೆ, ನದಿ, ಬೆಟ್ಟ, ಬಂಡೆ ಮೊದಲಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೋಟೆಗಳ ಗ್ರಾಮಗಳ ಮೇರೆಗಳಾಗಿದ್ದುವು. ರೈತರ ಮನೆಗಳ ಚಾವಣಿಗೆ ಹುಲ್ಲು, ಗರಿ, ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಉದ್ಭವಗೊಂಡ ಅರ್ಥಘಟ್ಟಗಳೆಂಬುದು ಪಾಣಿನಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು.”¹⁶ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ವಿಷಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. “ಇಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ಕಡತಗಳಲ್ಲಿ, ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ, ಬಖೈರು, ಕೈಪಿಯತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ, ಗೆಜೆಟಿಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಸಿಗುವುದಾದರೂ ಅವುಗಳ ವಿಚಾರ ಕ್ಷಚಿತ್ತಾಗಿ ಮಾತ್ರ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣಗಳೇನೋ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಇವು ಬಹಳ ಸಲ, ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸುವ ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳಾಗಿವೆ ಇಲ್ಲವೇ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ದೇವತೆ ಇಲ್ಲವೇ ಋಷಿ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಸುವ ತಪ್ಪು ವಿವರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂದು ವಿಪುಲ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳಪುರಾಣಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿರಾಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.”¹⁷ ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ.

“1921 ರಲ್ಲಿ ‘ಆಂಗ್ಲ ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಂಡಳಿ’ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮೈಲಿಗಲ್ಲು ಎನ್ನಬಹುದು. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ, ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ, ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಅಂತೆಯೇ ಇತರೆ ಪರಿಣಿತರ ನೆರವು ಪಡೆದು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸ್ವರೂಪ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅದು ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಚನೆಗೆ ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿತು. ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ವರ್ಗೀಕರಣ ತತ್ವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ತಂತ್ರ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣನೆಗೆ

ಒಳಪಟ್ಟವು. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದವರು, ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬೆಳೆಸತೊಡಗಿದರು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಕಥನಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲೂ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವುದಲ್ಲದೇ ಸ್ಥಳನಾಮ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಇಕ್ವಾಲ್ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಆಂಗ್ಲ ಸ್ಥಳನಾಮ ನಿಘಂಟು ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಕೈ ದೀವಿಗೇಯಾಗಿದೆ.”¹⁸ ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳು ಹೊರಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನವು ಒಂದು ಹೊಸದಾದ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಯಾಗಿದೆ ಆದರೂ ದಶಕಗಳಿಂದಲೂ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುತ್ತಲಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಐದಾರು ದಶಕಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿರುವುದುಂಟು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವಲ್ಲ ಎಂಬ ಶಂಕೆ ಮೂಡಿರಬಹುದು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ಸಹ ಉಳಿದ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳಂತೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಆರಂಭಿಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲೇಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಕರ್ನಲ್ ಮೆಕೆಂಜಿ ಗ್ರಾಮ ಚರಿತ್ರೆಗಳಾದ ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳನ್ನು ಬರೆಸಿದರೂ ಇವು ಅಲ್ಲಿಯ ಶಾನುಭೋಗರೋ, ಅಕ್ಷರತಜ್ಞರೋ ಬರೆದವುಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಳನಾಮ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೋ, ಪ್ರಚಲಿತ ವದಂತಿಗಳನ್ನೋ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದ ರಿಂದ ಈ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಾಮನಾಮ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳುವ ಮಾಹಿತಿ ಹುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಕಿಟೆಲ್ ನಿಘಂಟು ಕೆಲವು ಊರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಟಸ್ಥವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಿ.ಹಯವದನರಾಯರು ಮೈಸೂರು ಗೆಜೆಟಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಾಮಗಳನ್ನು ಕು ರಿತು ನಡೆಸಿರುವ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಸೂಚನೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾರ್ಹ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲು ಬಹು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವರೆಂದರೆ ಶಂ.ಭಾ. ಜೋಶಿಯವರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ‘ಕನಾಡ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ’ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರಲ್ಲದೇ ಅವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣ, ಧರ್ಮ, ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ

ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳ ತರುವಾಯ ಡಾ.ಎಂ.ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ದೇ.ಜ.ಗೌ, ಕೆಮ್ಮೂರು ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ, ವಿ.ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ಡಾ.ಎಂ.ಎಂ.ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದವರ ಕೃತಿಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. “ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಪೂರ್ವಾಪರ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದಾದರೆ, ಜನಾಂಗೀಯ, ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿವರಣೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿರವರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಜೊತೆಗೆ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವಲ್ಲಿ, ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅವರು ವಿಷಾದಪಡಿಸಿದರು.”¹⁹

1978ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ‘ಭಾರತೀಯ ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಸ್ಥೆ’ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು ಪ್ರೊ. ದೇ.ಜವರೇಗೌಡರು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದು, ಆ ಸಂಚಿಕೆಗಳು ನಾಡಿನ ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬಹುಮುಖ ಉಪಯೋಗಿಯಾದ ಕೃತಿಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. 1978ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೆಲವು ದೈಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಅವುಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

- » ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳ ಕುರಿತಾದ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಲ್ಲದೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
- » ಸ್ಥಳನಾಮ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಆಸಕ್ತರಾದವರನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
- » ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಏಕ ಪ್ರಕಾರ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು.
- » ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅರ್ಧವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರತರುವುದು.
- » ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ, ಅಧಿವೇಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.
- » ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಪಂಡಿತರನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವುದು.”²⁰

ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಇತಿಹಾಸ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೂ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ತನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆಯೂ ಪ್ರಮುಖವಾದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು, ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆ ಹೊರತರುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿಂತಕರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮೈತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಗತಕಾಲದ ವೈಭವವನ್ನು ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ತೆರೆದಿಡುವಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಾಗಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

1. ಪೂಜಾರ ವಿ.ಜಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಲೋಚನ. ಪು.ಸಂ. 19
2. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ. 19
3. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ. 19-20
4. ಸಂಗಮೇಶ ಸವದತ್ತಿ ಮಠ. ಜನಪದ ಭಾಷಾ ಸಮೀಕ್ಷೆ. ಪು.ಸಂ. 65
5. ಪೂಜಾರ ವಿ.ಜಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಲೋಚನ. ಪು.ಸಂ. 20
6. ಕೆಮ್ಮೂರು ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ. (1979). ತುಳುನಾಡಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಪು.ಸಂ. 1
7. ವಿಶ್ವನಾಥ. (1996). ಸಕಲೇಶಪುರ ಪರಿಸರದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಪು.ಸಂ. 4
8. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ. 4
9. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ. 5
10. ಜೋಶಿ ಶಂ. ಬಾ. (1999). ಎಡೆಗಳು ಹೇಳುವ ಕನ್ನಡಕತೆ. ಪು.ಸಂ. 38
11. ಕೆಮ್ಮೂರು ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ. (1979). ತುಳುನಾಡಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಪು.ಸಂ. 1
12. ಕೆಮ್ಮೂರು ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ. (1989). ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇನಿದೆ. ಪು.ಸಂ. 2
13. ಜವರೇಗೌಡ ದೇ. (1990). ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗ. ಪು.ಸಂ. 30
14. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ. 31
15. ಕೆಮ್ಮೂರು ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ. (1979). ತುಳುನಾಡಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಪು.ಸಂ. 2
16. ಜವರೇಗೌಡ ದೇ. (1990). ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗ. ಪು.ಸಂ. 35
17. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ. 36-37

18. ವಿಶ್ವನಾಥ. (1996). ಸಕಲೇಶಪುರ ಪರಿಸರದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಪು.ಸಂ. 29
19. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಎಂ. ವಾಗರ್ಥ. ಪು.ಸಂ. 9
20. ವಿಶ್ವನಾಥ. (1996). ಸಕಲೇಶಪುರ ಪರಿಸರದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಪು.ಸಂ. 39

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಸಂಗಮೇಶ ಸವದತ್ತಿಮಠ. (1990). ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ. ರೂಪರಶ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ.
2. ಕೆಮ್ಮೂರು ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ. (1979). ತುಳುನಾಡಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ವಿಶ್ವನಾಥ. (1996). ಸಕಲೇಶಪುರ ಪರಿಸರದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ದೇವಿ ಪ್ರಕಾಶನ. ಮೈಸೂರು.
4. ಜೋಶಿ ಶಂ. ಬಾ. (1999). ಎಡೆಗಳು ಹೇಳುವ ಕನ್ನಡಕತೆ. ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ. ಬೆಂಗಳೂರು.
5. ಕೆಮ್ಮೂರು ರಘುಪತಿಭಟ್ಟ. (1989). ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇನಿದೆ. ನ್ಯೂ ಸ್ಟಾರ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್. ಬೆಂಗಳೂರು.
6. ಜವರೇಗೌಡ ದೇ. (1990). ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗ. ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪ್ರಕಾಶನ. ಬೆಂಗಳೂರು.
7. ಪೂಜಾರ ವಿ.ಜಿ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು: ಭಾಷಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ. ಕರ್ನಾಟಕ ಲೋಚನ. ಸಂಪುಟ 18-19. ಡಿಸೆಂಬರ್ 2005 & ಜೂನ್ 2006. ಸಂಚಿಕೆ 1 ಮತ್ತು 2. ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ. ಬೆಂಗಳೂರು.